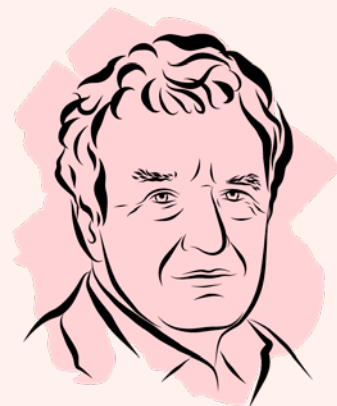

Patiënten (en artsen) misbruiken kankers voor activisme

Bijna elke maand klaagt er wel een zielig iemand, soms nog kaal van de chemotherapie, in de krant of op de buis dat hij of zij kanker heeft gekregen en dat dit komt door de milieuvervuiling van de fabriek dan wel het bloembollenveld in de nabije omgeving.

Zo waren er de afgelopen jaren veel patiënten uit Dordrecht en Zwijndrecht die zeker wisten dat hun kanker kwam door de PFAS-lozingen van de Chemours-fabriek aldaar. In *NRC* was het onlangs weer bal. Een lang en larmoyant interview met een Franse patiënte, van wie het haar inmiddels alweer een beetje aangegroeid was, die niet gestoord door kritische vragen mocht suggereren dat haar kanker was veroorzaakt door pesticiden, al gaf ze toe dat ze dat nooit zeker zou weten, en die nu actie voert tegen bestrijdingsmiddelen.

Zelfs huisartsen doen mee aan deze kolder. In de praktijk van Evelien van Soldt, een 35-jarige huisarts in het Drentse dorp Wapserveen, zijn opvallend veel patiënten met kanker, vindt zij althans, en 'dokter Evelien', inmiddels een nationale beroemdheid, voelt aan haar water dat dit komt door pesticiden. Het is zo onwetenschappelijk dat je je afvraagt hoe deze mevrouw (nota bene gesteund door vierhonderd andere artsen) ooit een universitaire studie heeft kunnen afronden.

Kom op zeg, huisartsen moeten doorverwijzen naar specialisten, ze moeten patiënten niet de gordijnen in jagen maar juist kalmeren. Dat is hun kracht, hun maatschappelijke verdienste, niet het bedrijven van wetenschap in de spreekkamer. Ik hoorde 'dokter Evelien' in een van haar interviews zelfs een kankervorm die door te veel zonnen wordt veroorzaakt (melanoom) in verband brengen met bestrijdingsmiddelen.

Deze domheid van kankerpatiënten en hun huisartsen is enigszins te begrijpen. Wij mensen zijn ongemeen goed in het herkennen van patronen. Dat is zelfs onderscheidend voor *Homo sapiens*, de wijze mens. Aldus zien we door de bomen het bos en weten we wat te doen in nieuwe situaties.

Helaas zien we soms ook verbanden die er niet zijn. Dan ontwaren we een mannetje in de maan, een gezichtje op Mars, Manneke Pis in een pakje Camel en wolken als een hondenkop of haai. Psychologen noemen dat 'pareidolie', zo doceert het sinds kort met kunstmatige intelligentie verrijkte Google. 'Pareidolie is een vorm van illusie waarbij je een betekenisvolle waarneming maakt van iets wat eigenlijk geen betekenis heeft.'

Kankerpatiënten die hun ziekte toeschrijven aan de chroomhoudende verf of tolueen bevattende thinner die ze in een verleden gebruikten of aan het lelieveld dan wel de fornuizen van Tata Steel naast hun huis, hebben pareidolie. Net als 'dokter Evelien' en de journalisten die kankerpatiënten en hun huisartsen laten leeglopen. Ook zij maken een betekenisvolle waarneming van iets wat eigenlijk geen betekenis heeft.

Natuurlijk, er zijn kankers die met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid kunnen worden toegeschreven aan bepaalde oorzaken. Longkanker bij iemand die zijn hele leven heeft gerookt en melanoom door te veel tijd in de zon zijn voorbeelden. Maar voor de meeste kankergevallen geldt dat er geen directe oorzaak aan te wijzen is.

Herstel, er is één allesoverheersende oorzaak dat wij tegenwoordig meer kanker krijgen dan een eeuw geleden, namelijk dat wij dertig jaar langer leven. Althans, in de rijke wereld: in arme landen sterven ze nog steeds aan infectieziekten voordat kanker kan toeslaan.

Kanker is bovenal een ouderdomsziekte. Ons lichaam heeft er verdedigingsmechanismen tegen. Elke dag ontstaan kankercellen, vaak door de agressiviteit van zuurstof. Die worden om zeep geholpen door het afweerstelsel en uitgeplast. Maar we worden steeds ouder (er zijn in Nederland meer dan zestigmaal zoveel honderdplussers als in 1950) en dan glippen er nog wel eens een paar cellen door het net en groeien uit tot tumoren.

Dat is de oorzaak dat zoveel mensen tegenwoordig kanker krijgen in de westerse wereld. En het aantal neemt met de stijgende levensverwachting voortdurend toe: lang was het één op de drie, maar het is al bijna één op de twee. Eén op de twee mensen die boven op Tata Steel en Chemours wonen en één op de twee daar ver vandaan. Eén op de twee wappies en één op de twee lezers van deze column.

Kanker is bijna altijd botte pech.

Er is een simpele verklaring voor al die kankers: ouderdom